

Tiivistelmä

Meri tuoksuu Helsingissä. Kaupungissa on yli 300 saarta. Noin neljäsosa saarista on kaupungin, puolet valtion ja jäljellä oleva osa yksityisten, yritysten ja yhteisöjen omistamia. Osa kaupungista on jo rakentunut saarille kiinteiden tieyhteyksien varten. Ilman kiinteitä yhteyksiä olevat saaret ovat pääosin loma-asumisen, virkistykseen ja matkailun käytössä tai luonnonsuojelusaarina. Tilanteeseen on odotettavissa muutoksia. Saariston omistus- ja toimintaolosuhteiden sekä suunnittelumapiirin muutosten seurauksena saaristosta halutaan kehittää nykyistä saavutettavampi ja monipuolisempi osa Helsingin kaupunkia. Hyvänä esimerkkinä ja suunnittelun vauhdittajana on ollut muun muassa naapuripääkaupunki Tukholman elävä saaristo.

Helsingin saariston suunnittelu on aktivoitunut viime vuosina. Kaupungin oma strategiaohjelma, prosessissa oleva uusi yleiskaava sekä saariston osayleis- ja asemakaavoitushankkeet edistävät Helsingin kehitystä merellisenä kaupunkina usealla eri strategia- ja suunnittelutasolla ja usean eri sisällön osalta. Koko- ja osa-aikainen asuminen ovat vahvasti mukana kehitettävissä sisällöissä. Tässä tiivistelmässä käsitellään erityisesti tällä hetkellä ilman kiinteää yhteyttä olevia saaria ja niiden kehittämisajatuksia.

Helsingin strategiaohjelma 2013 - 2016 linjaa merellisen Helsingin tavoitteita: "Meri-Helsinki tarjoaa elämyksiä kaupunkilaisille ja matkailijoille sekä liiketoimintamahdollisuuksia yrityksille." Strategiaohjelman toimenpiteiksi on listattu mm. yritystoiminnan, matkailun ja vapaa-ajan mahdollisuuksien kehittymisen edistäminen ranta-alueilla ja saaristossa sekä vesiliikenteen kehittymisen edistäminen. Tavoitteita edistetään kaupunkisuunnitteluvirastossa eri kaavatasoilla. Koko-aikaisen asumisen ja osa-aikaisen loma-asumisen mahdollisuudet saaristossa lisääntyvät.

Helsingin uutta yleiskaavaa laaditaan parhaillaan. Yleiskaavaehdotusta työstetään 16.12.2015 päätöksen mukaan, jossa yleiskaavaluonnos hyväksyttiin nähtäville asetettavaksi. Uuden yleiskaavan, "Kaupunkikaavan", sisällöistä erityisesti meri-teema pyrkii vahvistamaan Helsingin merellistä roolia. Yleiskaavan luonnoksessa on kartalle osoitettu ilman tieyhteyttä olevia saaria virkistys- ja viheralueiksi ja merellisen virkistykseen ja matkailun alueiksi. Merisisällöt käsitellään lisäksi merellisessä raportissa "Meri-Helsinki yleiskaavassa", joka on uuden yleiskaavan liitemateriaalina. Kaavakarttaa syventää myös teemakartta "Merellinen Helsinki", jossa saarten käyttöä on tarkasteltu yleiskaavakarttaa tarkemmin. Siinä saaria on osoitettu asumisen, loma-asumisen, matkailun ja virkistykseen käyttöön. Lisäksi on tarkasteltu vesiliikenteen yhteyksiä, tarpeita ja mahdollisuuksia monen muun merellisen sisällön ohella.

Helsingin saaristoa osayleiskaavoitetaan ja asemakaavoitetaan parhaillaan. Itäinen Helsinki on vahvasti kehittyvä saaristoalue kaupungissa. Koko- ja osa-aikaisen asumisen kannalta merkittävimpiä kaavahankkeita ovat Vartiosaaren osayleiskaavoitus ja Itäisen saariston asemakaavoitus. Vartiosaarta suunnitellaan asumisen ja virkistykseen saareksi 5 000 - 7 000 asukkaalle. Samalla aukeaa mahdollisesti pitkän aikavälin mahdollisuus, merellinen saaristoraitiotiereitti keskustasta Vuosaareen asti. Itäisen saariston asemakaava taas tarkastelee Helsingin itäistä saaristoa loma-asumisen, matkailun ja virkistykseen sekä luonnonsuojelun kehittämisen kannalta. Mahdollisesti kaavat mahdollistavat uutta asumista ja loma-asumista Helsingin saaristoon. Edellisten lisäksi ajankohtaisia saaria ovat puolustusvoimilta siviilikäyttöön vapautuvat saaret. Näistä Melkkiä on ehdotettu yleiskaavaluonnoksessa koko-aikaisen asumisen saareksi.

Saariston kehittyminen edellyttää investointeja; infrastruktuuria, vettä, lämpöä ja viemärintiä sekä liikkumisyhteyksiä ja innokkaita rakentamiseen ryhtyjä. Saariston ja meren huolto on tärkeässä osassa kokonaisuutta. Asuminen ja loma-asuminen saaristossa tukevat saariston palveluiden kehittämistä. Tarpeen ovat kaupalliset ja julkiset palvelut niin pysyvien asujien ja loma-asujien, mutta myös vierailijoiden ja matkailijoiden käyttöön. Pysyvä asutus- ja loma-asutus ovat pohja matkailu- ja virkistyspalveluiden kehitykselle. Ne tukevat toisiaan.

Helsingin tunnetuin vesiyhteyksien päässä oleva asuttu saari on perinteikäs Suomenlinna - samalla saari on merkittävä matkailukohde. Vesiliikenneyhteydet kuljettavat Suomenlinnaan ympärivuotisesti, kun taas muiden saarten yhteydet ovat pääosin kesäisiä virkistysvesiliikenneyhteyksiä. Osaan saarista pääsee vain omin avuin. Erityisesti liikkumisyhteyksiä on mahdollista ja myös tärkeää kehittää kaupungin rantojen ja saariston kehittyessä. Käynnissä olevan suunnittelun myötä saariston saavutettavuus ja muut toimintamahdollisuudet lisääntyvät. Luonnonarvot, kulttuuriarvot ja kestävä kehitys ovat tärkeä osa suunnittelua. Saariston kehitys on vuosien projekti - saaristo ei liene koskaan valmis.